

Umhverfis-, orku og loftslagsráðuneyti
Borgartúni 26
105 Reykjavík

9. febrúar 2026

Efni: Umsögn StormOrku ehf., kt. 460315-0340, í máli nr. S-16/2026. Áform um lagasetningu. Frumvarp til laga til innleiðingar á tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins (ESB) 2018/2001 um að auka notkun orku frá endurnýjanlegum orkugjöfum.

Áskorun

StormOrka skorar á umhverfis- orku og loftslagsráðherra og Alþingi að flýta uppbyggingu grænnar raforku áður en í óefni stefnir með því að:

1. fella niður rammaáætlun,
2. stytta leyfisveitingaferli fyrir græna orku í 1 ár,
3. að einungis verði um 1 leyfi að ræða sem verður bindandi fyrir stjórnvöld í landinu,
4. að heildartími leyfisveitingaferlisins, frá hugmynd til virkjanaleyfis, sé ekki lengri en 2-3 ár.

Markmið þessara áforma um lagasetningu

Fram kemur í þeim gögnum sem liggja frammi í samráðsgátt vegna þessara áforma „Áform um lagasetningu“ og „Mat á áhrifum REDII“ að markmið með innleiðingu laganna er að flýta og einfalda leyfisveitingaferli endurnýjanlegrar raforku. Fjallað er einnig um að markmið Orkustefnu er að leyfisferli verði að vera gegnsætt, einfalt og skilvirkt. Markmið tilskipunar Evrópuþingsins og ráðsins 2018/2001 (REDII) er að auka notkun orku frá endurnýjanlegum orkugjöfum í íslenskan rétt og uppfylla þar með skuldbindingu Íslands skv. EES-samningnum.

1. Samantekt athugasemda StormOrku við frumvarp, mál nr. S-16/2026

- Sýnt þykir að til að ná markmiðum þeim sem sett eru fram í áformunum er afar mikilvægt að Alþingi felli niður lög nr. 48/2011 um verndar- og orkunýtingaráætlun (rammaáætlun), sem með öðrum orðum má kalla „landfriðunaráætlun Alþingis“ enda er lögunum ætlað að svara spurningunni „má nýta ákveðið landsvæði fyrir græna orku eða skal friða það?“
- Helsti rökstuðningur fyrir niðurfellingu rammaáætlunar er að
 - 1) Rammaáætlun tefur uppbyggingu grænnar orku um áratugi. Tölfræðileg greining á núgildandi ramma 3 (R3), sem hlaut samþykki Alþingis fyrir hartnær fjórum árum síðan, árið 2022, bendir til þess að verkefni séu að meðaltali um 16 ár í meðförum rammaáætlunarkerfisins, verkefnastjórnar og Alþingis, og dæmi um að verkefni hafi tekið 23 ár þar til þau loks hlutu samþykki Alþingis,
 - 2) rammaáætlun hefur verið felld niður eða er ekki í gildi í nágrannalöndum okkar,
 - 3) engin önnur starfsgrein í landinu þarf að sæta tvöföldu leyfisveitingaferli.
 - 4) landfriðun er nú þegar orðin veruleg og umtalsvert meiri en landfræðilegt fótspor orkugeirans.
 - 5) önnur lög sinna hlutverki rammaáætlunar - Engin þörf er fyrir rammaáætlun þar sem önnur lög sinna sama hlutverki s.s. lög um náttúruvernd nr. 44/1999, lög um umhverfismat framkvæmda og áætlana, nr. 111/2021, skipulagslög nr. 123/2010, raforkulög nr. 65/2003, samkeppnislög nr. 44/2005, lög um mannvirki nr. 160/2010, brunavarnir nr. 75/2000, o.fl.
 - 6) Erfitt er að sjá hvers vegna raforkugeirinn, ein atvinnugreina, þarf að sæta tvöföldu lagaumhverfi þegar kemur að leyfisveitingum, fyrst rammaáætlun (4-23 ár) og svo önnur leyfi (3-6 ár)?
- Athyglisvert er að í gögnum þeim sem nú liggja fyrir í samráðsgátt er fjallað um að engin áhrif verði á ríkissjóð. Slíkt hlýtur að vera rangt þar sem orkuframleiðsla greiðir bæði umtalsverða beina og óbeina skatta til ríkissjóðs og raforka er ein mikilvægasta undirstaða undir verulegum hluta allrar framleiðslu og útflutningstekjum þessa lands. Af því að dæma er um verulega jákvæð áhrif á ríkissjóð að ræða að flýta leyfisveitingaferli grænnar orku.
- Andstaðingar grænnar orku benda iðullega á að vanda skuli málsmeðferð og gera þurfi enn meir til að friða landssvæði. Þetta sjónarmið er athyglisvert í ljósi

Þess að nú þegar hefur um 30% af öllu landssvæði á Íslandi verið friðað en til samanburðar er allt landfræðilegt fótspor orkugeirans um 0.6%. Af þessu má sjá að landfriðun er komin langt fram yfir landfræðilegt fótspor orkugeirans og með áframhaldandi friðun t.d. B hluta náttúruminjasráðs og fleiri svæða sem áætlað er að verði friðuð á næstu árum þá hallar enn meir á möguleika orkugeirans til að byggja upp, sem aftur takmarkar verulega möguleika komandi kynslóða til að nýta græna raforku og takmarkar einnig möguleika þjóðarinnar til að ná loftslagsmarkmiðum sínum nú og til framtíðar..

- Nauðsynlegt er að tryggja raforkuöryggi þjóðarinnar með því að einfalda og flýta verulega leyfisveitingakerfi grænnar orku og dreifa orkukostum um landið. Gróft áætlað eru um 90% af stærstu orkuverum Íslendinga, 20 MW og stærri, innan við 20 km frá þekktum sprungusvæðum, eldfjöllum og plötuskilum Evrópu- og Norður Ameríku flekanna. Vindorka er ein fárra tegunda endurnýjanlegrar orku sem hægt er að staðsetja á jarðfræðilega öruggum svæðum og dreifa þannig áhættunni ef jarðhræringar ógna öðrum orkukostum og stofna raforkuöryggi þjóðarinnar í hættu. Það verður ekki gert undir þungu regluverki rammaáætlunar og núverandi leyfisveitingakerfis.